

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*

THE DEVELOPMENT OF THE PROGRAMS TO ENHANCE A LEARNING LEADERSHIP
OF TEACHERS IN THE ROI-ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

ทิฆัมพร ไวยकरण¹, ธัชชัย จิตรนันท์²

Thikamporn Waiyakan¹, Thatchai Chittranun²

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}

Maharakham University, Thailand.^{1,2}

Email : thikamporn.w@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 และ 3) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 304 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านการบูรณาการ 2) องค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ 3) องค์ประกอบด้านการมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) องค์ประกอบด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ และ 5) องค์ประกอบด้านการเรียนรู้เป็นทีม 2. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ การบูรณาการการเรียนรู้เป็นทีม การมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ การมีความคิดสร้างสรรค์ 3. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระ 4) วิธีการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล เนื้อหาสาระประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและ

การจัดการเรียนรู้ Module 2 การบูรณาการ Module 3 การเรียนรู้เป็นทีม Module 4 การมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และ Module 5 การมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. การพัฒนาโปรแกรม 2. เสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู 3. ภาวะผู้นำการเรียนรู้

ABSTRACT

This research aims 1) to study current conditions, desirable conditions, and the needs to enhance a learning leadership of teachers, 2) to develop the program to enhance a learning leadership of teachers. The samples were 304 teachers under the Roi-et Primary Educational Service Area Office 3, 5 experts. The research instruments were interview form and evaluation form on appropriateness and possibility of the Programs to enhance a learning leadership of teachers. The data were analyzed by using mean, standard deviation and need index.

The results showed that; 1. The findings indicted that the five key components for a learning leadership of teachers consisted of integration, creativity, environment conducive to learning, Applying technology to work and learning management, and Team learning. 2. The current stage of a learning leadership of teachers was overall in the low level. The highest average aspect was the Creativity. The desirable conditions of a learning leadership of teachers were overall in the highest level. The highest average aspect was the Creativity. The needs assessment to the development of the learning leadership of teachers which ordered of the needs assessment from more to less were Applying technology to work and learning management, Integration, Team learning, Environment conducive to learning and Creativity. 3. The Programs to Enhance a learning leadership of teachers in the Roi-et Primary Educational Service Area Office 3 consists of 1) Principle 2) Objectives 3) Content 4) Development method 5) Measurement and evaluation. The content consists of 5 modules: Module 1 Applying technology to work and learning management, Module 2 Integration, Module 3 Team learning, Module 4 Environment conducive to learning and Module 5 Creativity. The results of overall program evaluation were highest level appropriate, and the possibilities are at the highest level.

Keywords : 1. Development of the Program 2. Enhance a Learning Leadership 3. Learning Leadership

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสที่ทำให้ผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่างๆ ทั่วโลก จึงเกิดความจำเป็นในการป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิมๆ นำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร ความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติซึ่งก่อให้เกิดพลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยียุคดิจิทัล สิ่งที่กำลังมาข้างหน้าส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่นักวิชาการเห็นตรงกันว่าเป็นเพียงจุดเริ่มต้นเท่านั้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะยิ่งทวีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาตามไปด้วยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่การเรียนรู้เป็นเรื่องที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดเพื่อให้สามารถอยู่รอดและเหมาะสมกับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนการทำงานตามเป้าหมาย องค์กรที่ประสบผลสำเร็จในคริสต์ศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีผู้นำที่มีความสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายภายใต้โลกที่ไร้พรมแดน กล่าวคือ ผู้นำคือบุคคลที่นำให้องค์กรเจริญก้าวหน้าและบรรลุผลสำเร็จ โดยใช้ภาวะผู้นำในการจูงใจให้บุคลากรในองค์กรทำงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการที่แตกต่าง ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องทำให้บุคลากรต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัว และตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง (กานต์สุตา มาชะศิริานนท์, 2557) องค์กรจึงต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยบทบาทของภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำการเรียนรู้เป็นภาวะผู้นำที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับครูหรือบุคลากรอีกรูปแบบหนึ่งในยุคปัจจุบันเนื่องจากภาวะผู้นำการเรียนรู้จะเน้นการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยเน้นการวางแผนกลยุทธ์ การใช้ความคิดกลยุทธ์เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาโรงเรียนไปสู่โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพหรือคุณภาพ ภาวะผู้นำครูเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนเนื่องด้วยครูและบุคลากรทางการศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษา คือการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในอนาคตเพื่อช่วยขับเคลื่อนพัฒนาประเทศไทย รวมถึงผู้เรียนสามารถเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะที่สามารถนำไปใช้ในการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ (วิจารณ์ พานิช, 2556) การพัฒนาครูสู่ภาวะผู้นำการเรียนรู้ หลักสำคัญต้องทำให้ครูเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำการเรียนรู้จึงนับว่ามีความสำคัญในยุคปัจจุบัน โดยโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและภาวะผู้นำของครู (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2548) พัฒนาคูให้มีภาวะผู้นำการเรียนรู้เพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้

จากผลงานวิจัยด้านการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า เนื่องจากภาวะผู้นำการเรียนรู้มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยสถานศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่ง คือ จะต้องทำหน้าที่สร้างและพัฒนาคนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ ฉะนั้นสถานศึกษาจะต้องรับภาระหน้าที่ที่สำคัญสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ การสร้างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือครูหรือบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา เลธวูด (Kenneth Leithwood, Alma Harris & David Hopkins, 2008) ให้ความเห็นว่าภาวะผู้นำที่มีความเหมาะสมกับยุคสมัยหรือกล่าวคือในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาคือภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการเปลี่ยนแปลงบุคลากรให้เป็นผู้มีภาวะผู้นำการ

เรียนรู้ ผู้นำการเรียนรู้จะต้องจัดการภายในองค์กรเพื่ออำนวยความสะดวกให้ทรัพยากรที่เป็นตัวคนและวัตถุประสงค์ประสานเข้าด้วยกันสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาคล้ายกันเนื่องจากเป็นช่วงระยะแพร่ระบาดของโรคระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทำให้การดำเนินการต่างๆ ทำได้ไม่เต็มที่ ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานและขาดโอกาสในการพัฒนาตนเองดั่งนั้น ครูจึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้คุณลักษณะที่เหมาะสมที่จะเป็นผู้นำการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องใช้รูปแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมและมีสมรรถนะในการบริหารงานต่างๆ ในสถานศึกษา

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงปัญหาในการจัดการเรียนการสอนและการขาดทักษะผู้นำการเรียนรู้ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและนำไปพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการให้มีภาวะผู้นำการเรียนรู้ให้ทันต่อสภาวะความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษา อีกทั้งเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อการดำเนินงาน ส่งเสริมประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาให้มากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา การพัฒนาในหน่วยงานและองค์กรทางการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ให้สถานศึกษามีศักยภาพที่จะผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถอยู่ร่วมกัน เป็นผู้นำทางการเรียนรู้ในเวทีโลกอย่างเต็มศักยภาพ ประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนางานด้านการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลักดันองค์กรให้สามารถปรับตัว พัฒนาขีดความสามารถภายใต้สิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่สูงขึ้นได้อย่างต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

2.3 เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.2 ได้ทราบแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ

3.3 ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้ในการบริหารจัดการในหน่วยงานตามบริบทที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่สนใจในการศึกษาค้นคว้า หรือผู้ที่สนใจจะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหน่วยงานต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยผู้วิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่นำผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูมาประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยครูผู้สอน จำนวน 1,462 คน จากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 304 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้มาโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ กับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา วิธีการของครอนบาคมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพปัจจุบันเท่ากับ .953 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .974 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางออนไลน์ในรูปแบบ QR-CODE การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ตรวจสอบยืนยัน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยวิจัย แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปใจความสำคัญ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด
ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

องค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำ การเรียนรู้ของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
1. การบูรณาการ			
1.1 การบูรณาการทางความคิด	3.80	0.45	มาก
1.2 การบูรณาการกระบวนการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก
1.3 การเชื่อมโยงสัมพันธ์และสร้างองค์ความรู้ใหม่	4.20	0.45	มาก
2. ความคิดสร้างสรรค์			
2.1 ความคิดริเริ่ม	4.60	0.55	มากที่สุด
2.2 ความคิดคล่องแคล่ว	4.60	0.45	มากที่สุด
2.3 ความคิดยืดหยุ่น	4.20	0.45	มาก
2.4 ความละเอียดลออในการคิด	4.40	0.55	มาก
3. สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้			
3.1 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.00	0.89	มาก
3.2 การสร้างสภาพแวดล้อมด้วยเทคโนโลยีที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4.40	0.55	มาก
4. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการ จัดการเรียนรู้			
4.1 การพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร	4.80	0.45	มากที่สุด
4.2 การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.80	0.45	มากที่สุด
4.3 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อย่างมีประสิทธิภาพ	4.40	0.55	มาก
5. การทำงานเป็นทีม			
5.1 การสื่อสารของทีมงาน	4.80	0.45	มากที่สุด
5.2 ความสามารถของทีมงาน	4.40	0.55	มาก
5.3 การสร้างการเรียนรู้	4.80	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	4.44	0.525	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบและตัวชี้ของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X}$ = 4.44) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด จำนวน 6 ข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จำนวน 9 ข้อ

5.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ขององค์ประกอบการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการบูรณาการ	2.26	0.83	น้อย	4.86	0.33	มากที่สุด
2. ด้านความคิดสร้างสรรค์	2.56	0.80	ปานกลาง	4.90	0.37	มากที่สุด
3. ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	2.49	0.78	น้อย	4.88	0.33	มากที่สุด
4. ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้	2.20	0.71	น้อย	4.79	0.44	มากที่สุด
5. ด้านการทำงานเป็นทีม	2.29	0.76	น้อย	4.61	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	2.36	0.78	น้อย	4.81	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย($\bar{X}= 2.36$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบูรณาการด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ด้านการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับน้อย และด้านความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X}= 4.81$)และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

5.3 การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ประกอบด้วย 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)เนื้อหาสาระ 4)วิธีการพัฒนา 5)การวัดและประเมินผล เนื้อหาสาระประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ Module 2 การบูรณาการ Module 3 การเรียนรู้เป็นทีม Module 4 การมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ Module 5 การมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการ						
1.1 ความชัดเจนของหลักการ	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
1.2 ความสำคัญของหลักการ	4.60	0.45	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
1.3 การนำไปใช้	4.80	0.45	มากที่สุด	4.00	0.45	มาก
2. วัตถุประสงค์						
2.1 เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู	4.80	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
2.2 ความครอบคลุมองค์ประกอบภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู	4.40	0.55	มาก	4.60	0.45	มากที่สุด
3. เนื้อหาสาระ						
3.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโปรแกรม	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
3.2 การจัดเรียงเนื้อหาสอดคล้องกับองค์ประกอบ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 เนื้อหากับระยะเวลา	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
3.4 Module 1 ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้	4.80	0.55	มากที่สุด	4.60	0.45	มากที่สุด
3.5 Module 2 ด้านการบูรณาการ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
3.6 Module 3 ด้านการเรียนรู้เป็นทีม	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.7 Module 4 ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.8 Module 5 ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4. วิธีการพัฒนา						
4.1 การฝึกอบรม (Training)	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 การศึกษาดูงาน (Site Visit)	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
4.3 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล						
1. การประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการพัฒนา	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
โดยรวม	4.72	0.44	มากที่สุด	4.66	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ซึ่งผลการประเมิน โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 และ 4.66 ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

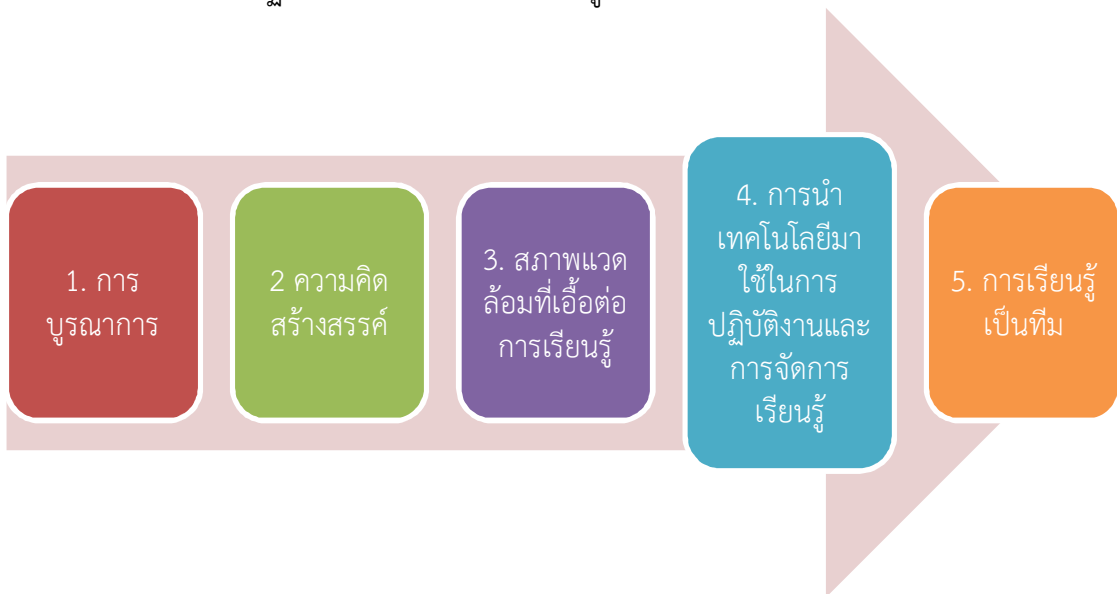
6.1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูจากผลการวิจัย เกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน และตัวชี้วัด ได้แก่ 1)องค์ประกอบด้านการบูรณาการ มี 3 ตัวชี้วัด 2)องค์ประกอบด้านความคิด สร้างสรรค์ มี 4 ตัวชี้วัด 3)องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มี 2 ตัวชี้วัด 4)องค์ประกอบด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ มี 3 ตัวชี้วัด และ 5)องค์ประกอบด้านการทำงานเป็นทีม มี 3 ตัวชี้วัด รวม 15 ตัวชี้วัด ซึ่งมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ใน ระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ (2561) ได้สรุปว่าองค์ประกอบของ ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู ได้แก่ 1)ความคิดสร้างสรรค์ 2)สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3)การบูรณาการ 4)การนำเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ในการปฏิบัติงาน 5)การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และ 6)การเรียนรู้เป็นทีม

6.2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้าง ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของ ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นในการพัฒนา เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน และการจัดการเรียนรู้ ด้านการบูรณาการ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำการเรียนรู้ในยุคที่มีการ เปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่สามารถเอื้อประโยชน์ให้สามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วความรอบรู้เข้าใจใน การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ โดยมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมให้สมาชิกนำ เทคโนโลยีมาบูรณาการใช้ในการทำงานและการเรียนรู้ อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบทและความ ต้องการของบริบทนั้นๆ และส่งเสริมให้มีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรอบรู้เท่าทันสื่อ ใช้เทคโนโลยีโดยคำนึงถึงหลักจริยธรรม มีความคิดสร้างสรรค์ บูรณาการกับศาสตร์แขนงต่างๆ หาแนวทางใหม่ในการบริหารจัดการและการสื่อสารภายในองค์กร ส่งเสริมให้บุคลากรมีความสามารถ ในการปรับตัวและกระบวนการทำงานต่างๆ ทำให้มีความคล่องตัวและยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์ ต่างๆ ได้ดีมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ อภิสิทธิ์ศรี ประราศรี (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการ เรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาผลวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิง การเรียนรู้ของครูโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

6.3 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ประกอบด้วย 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)เนื้อหาสาระ 4)วิธีการพัฒนา 5)การวัดและประเมินผล เนื้อหาสาระประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 การบูรณาการ Module 2 การมีความคิดสร้างสรรค์ Module 3 การมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ Module 4 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ และ Module 5 การเรียนรู้เป็นทีมซึ่งผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 และ 4.77 ตามลำดับทั้งนี้ อาจเป็นเพราะจากการศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม ผู้วิจัยสรุปได้ว่าโปรแกรม คือ ชุดกิจกรรมต่างๆ ที่ออกแบบพัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี หลักการ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานต่างๆ ของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ซึ่งองค์ประกอบของโปรแกรม องค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)เนื้อหาสาระ 4)วิธีการพัฒนา 5)การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดของ ปริญญา มีสุข (2552) ได้ให้ความหมายของ โปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพของครู หมายถึงระบบแผนโครงสร้างที่กำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่ออกแบบมาเพื่อช่วยเหลือครูให้ทำกิจกรรมกับเพื่อนร่วมงาน โดยทุกกิจกรรมล้วนมีทางแนวทางเพื่อ จุดมุ่งหมายเดียวกันเพื่อการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของครู

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยครั้งนี้ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เกิดองค์ความรู้ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ ดังนี้ 1)การบูรณาการ 2)ความคิดสร้างสรรค์ 3)สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4)ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ และ 5)ด้านการทำงานเป็นทีม

ภาพที่ 1 โปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัยที่พบแม้โปรแกรมนี้จัดกระทำในกลุ่มครูหรือบุคลากรทางการศึกษา แต่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 หรือหน่วยงานอื่นสามารถนำโปรแกรมนี้ไปปรับใช้กับผู้บริหารระดับสูงที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ได้ โดยจัดให้เป็นการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำการเรียนรู้ให้กับผู้บริหารระดับสูงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการดูแลปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ครูและบุคลากรในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานในหน่วยงานให้สำเร็จลุล่วงตามนโยบายของผู้บริหาร ผู้บริหารระดับสูงหรือนโยบายของหน่วยงาน ดังนั้น จึงควรได้รับการสนับสนุนการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้จากผู้บริหารต้นสังกัดและผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างจริงจัง

8.2.2 ผู้บริหารระดับสูงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างจริงจัง โดยมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาไว้อย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจนในแผนงาน โครงการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

8.2.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นระยะและต่อเนื่องมีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาระดับประถมศึกษามีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา

8.2.4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดให้ครูหรือบุคลากรในสถานศึกษาโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนจะต้องเข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมนี้ และกำหนดเกณฑ์การผ่านการพัฒนา รวมถึงการกำหนดเป็นนโยบายให้โปรแกรมนี้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งหรือวิทยฐานะที่สูงขึ้น และใช้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อใช้เลื่อนเงินเดือน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 การวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาโปรแกรมการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โปรแกรมการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อจะได้พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้ได้อรรถความรู้ในการพัฒนาตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานของครูหรือบุคลากรสูงสุด

8.3.2 ควรให้มีการวิจัยเพื่อตรวจสอบภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาตามหลักการพัฒนาแบบต่อเนื่องเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อยทั้งที่เป็นภาวะผู้นำการเรียนรู้และปัจจัยที่มีอิทธิพลเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้องกับปัญหา

8.3.3 ควรนำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ไปใช้ในการพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาจริง

9. เอกสารอ้างอิง

กานต์สุดา มาฆะศิริานนท์. (2557). การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

ปริญญา มีสุข. (2552). ผลของการออกแบบโปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพแบบมีส่วนร่วมของครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิจารณ์ พานิช. (2556). ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง. สงขลา : บริษัท เอส.อาร์.พี.รឹងตั้งแมสโปรดักส์ จำกัด.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2548). การบริหารการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็นและบทวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ทิพยวิสุทธี.

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2561). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อภิศุฎารัตน์ ประราศรี. (2561). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Kenneth Leithwood, Alma Harris & David Hopkins. (2008). Seven strong claims about successful school leadership. *School Leadership & Management*. 28(1). 27-42.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ ศาสตราจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร ที่ท่านกรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ข้อคิดเห็น ตรวจสอบแก้ไขรูปแบบ รูปเล่ม อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัยทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดประเมินโปรแกรมขอขอบคุณผู้บริหาร ครูและบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 และทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือด้านการให้ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล จนทำให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์ คุณประโยชน์อันพึงมีแก่การศึกษาการวิจัยในเล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบความดีในส่วนของการศึกษานี้ให้แก่บุคลากรใน ผู้มีพระคุณทั้งมวลครูอาจารย์ ผู้เคยอบรมสั่งสอน ผู้วิจัยทั้งในอดีตและปัจจุบัน